

Könyvajánló helyett

Heaven Street Seven: Szállj ki és gyalogolj

Annyira utálom azt a szót, hogy ALTERNATÍV, hogy az már fáj: remeg a lábom, ha hallom; viszket a torkom, ha hallom; kétoldali agyleszívódás környékez, sőt, még a szemem is elkezd tikkelni. Ha hallom.

Mert kéremszépén az, hogy valamit ALTERNATÍVNAK (tik-k-tikk) bélyegez valaki az olyan sokfélet jelenthet. Jelentheti azt, hogy a rengeteg és mégis működő kereskedelmi rádiók nem hajlandók játszani a dolgot még akkor sem, ha maga az Atyaisten kéri azt a déli kívánságműsorba, sőt, még azt is jelentheti, hogy az a valami marhára nem való ám a nagyközönségnek, csak azoknak a tornacipós, szakadtfarmeros betonhuszároknak, de azok aztán hallgassák, amíg négy lábuk nem nő. Pluszba. És persze jelentheti azt is, hogy pénz az aztán nincs benne egy csepp sem, mert ki a fene akar olyanokat hallgatni, hogyszongya?

"Mi ez a furcsa, hamis zene itt a fejemben, ez a döglött macska az úton, e múzeuma a szemnek, ez a felgyújtott erdő, ez a lebombázott város, ez az összecserélt szempár, e kincs amiért nem kár?" Ilyet azért a hazai popzene csúcsán tündöklő csillagok sosem énekelnek, hogy is nézne az ki Lajcsinál a Szuperbuliban, ahogy kékaszedmet valami ilyen öt-

rombaság követné, á, skandallum az egész, ki is kapcsolnám a tévét azonnal.

Persze a HS7 egy cseppet sem ALTERNATÍV (tik-k.), inkább monstre popzene – friss, ropogós, zajos, csendes, végtelenül eredeti, ám egy cseppet sem új, csak annak látszik. Benne volt ez a 'zérés már a negyedik HS7 albumban is (Kisfilmek a Nagylágból), amiből ugyebár a Dél-amerikát azért megezte egy kicsit a nép, játszott a mi kis zenecartoránk is eleget, de mégsem kapta fel azért annyira senki, pedig ott volt még a Tükör a tükörben, ami talán az egyik legszebb dal, amit arról a buta szerelemről hallhattunk (na jó nemis, azért a Groovehousehajnal mégiscsak ráver egy kört, ő, azok a szitot és parázló érzelmek), vagy az Éjszaka, vagy az Én szerepem. Hallotta őket valaki? (Na, ezt a Lajcsi úgy mondaná, hogy "Nem látom a kezeket".)

Aztán most itt az ötödik, a Szállj ki, és gyalogolj – szállj ki, ahonnan akarsz meg ahonnan lehet, és sétatifikálj már egy kicsit. Mondhatni abszolút sallangmentes és karctalan kis album, tele tuki kis dalokkal, amiktől igazán nem kell bejéjdeni, mert ha akarod akár valamit, ha akarod akkor meg nem. És az Ez a szerelemből akár még ujjpattintgatós-fürdőbenéklős sláger is lehet, ha hagyják, mert kérem az a szám az olyan belesapok a lecsóba, olyan "fiam maga kifogta délamerikát", szóval szerintem nagyon finom kis darab, amiről egy másik HS7 dal jut az eszembe, a Sajnálom, mert abban volt egy nagyon eltalált sor, az, hogy "...annyi szépet gondoltál már róla...". Tudod, az, amikor csak úgy elgondolkodsz a Valakin, és anyni minden jár a fejedben, ami talán nincs is, aztán lehet, hogy mégis van.

Szóval sétatika.

AblakZsiráf

Kántor Zsolt

kávéillat

Koriander szirmokon lépdél
jó szellem
irni kezdi a napot
és csupa virághor az indigó
hajcsatok perdülnek táncra: a vers egy arany-
gól
s szőlőszemek peregnék a citerába
a hold tányérja a medencébe bukik
hiába fürdesz akár egy pingvin a hóban
a fülhabzó meteoritok elszállnak
nem marad egy fonalszál sem
a vízió finom szőlőszőlőből
a költemény egy dedikált bőrfoci
és DNS-ről gondolkodik a képernyő
kis kenyérgalacsinok a radírok
hány hiány van habgumiba zárva
az életbe íródott bele egy mondat
azzal szülte meg a költő ahogyan felélt
tartalekai a sóit
maszkokat áztat szét a kénes eső
gyűrű hull a cipők közé
egy szövetség miatt vívódik
templom márványán gondor hajfűrt
nem épületekben lakik
benne élünk mozunk és vagyunk
kolibri bűjt a hegedűbe
mondja a koldus a téren
s kibillenti a létezés (eldől)
rejtélynek tűnik a hallgatás
pedig sima békesség
egyenesen áttetsző a csend
de a következő pillanatban már képek jelennek meg
vasgolyók között alvó gyöngyök szavaink
és gurul minden

Dr. Molitorisz Pál

Kis Szarvasi Színház történet III.

Előzmény: Dr. Molitorisz Pál: Kis Szarvasi Színház történet I. Bevezető; A szarvasi műkedvelő színháztársaság I. Szarvas és Vidéke Hetilap 30. szám; A szarvasi műkedvelő színháztársaság II. Szarvas és Vidéke Hetilap 31. szám

A hivatásos színjátszás Szarvason

A hazai színház élet egyik jelentős bázisa a főnemesség volt. Városunk hivatásos színházi élete a gyulai „Wenckheim Theaterek” a szarvasi Bolza-kastélyban 1828-ban tartott előadásával kezdődött. Kisfaludy Károly Mátyás déák c. darabját mutatták be.¹ Az előadás minden bizonnyal csak a grófi család és társaságuk szórakozását szolgálta.

A szabadságharc előtti időkben Demjén Mihály társulata kereste fel színészeivel Békés megyét. A világi fegyverletétel után jelentős nemzeti és kulturális feladatot betöltve egybebe között Szarvason is megfordult. 1853-ban pedig Láng Boldizsár színgazgató lépett fel társulatával településünkön.²

A vándor társulatok a kiegyezés körüli években jelenhettek meg gyakrabban Szarvason.³ Az 1871. évi XVIII. Törvénycikk, a községi törvény az önkormányzatok számára lehetővé tette szakbizottságok, úgynevezett színházi bizottságok megalakítását. E bizottságok tárgyaltak a pályázatra jelentkező színtársulatokkal, sőt jelölték ki repertoárjukból a színdarabokat.⁴

Az előadásokra az 1801-ben épült Bárány-szálló szűk „nagytermében”, majd a szálloda udvarán épült színházépületben, az Arénában került sor. Gyakran tüztek műsorokra a színgazgatók Szigligeti Ede, Csepregy Ferenc, Gáll József, Szigeti József, Tóth Ede stb. darabjait. Színre kerültek az értékesebb alkotások közül Csiky Gergely, Bródy Sándor, Molnár Ferenc, Szomori Dezso, Lehár Ferenc, Huszka Jenő, Kálmán Imre, Kacsóh Pongrác és Jókai Mór művei is.

Gyermekként fellépett Szarvason 1880 körül az Endrődön született Rózsahelyi Kálmán is, nevelőapja Rózsahelyi Odón színtársulatával. ... már hat éves koromban játszottam, színpadot áruktam, összeszedtem a kellekeket, székeket, padokat, locákat cipeltem, lámpát pucoltam, színpadot sáporítom, és sokat, nagyon sokat koptaltam... – írja Rózsahelyi erre az időre visszaemlékezve.⁵

Thália szekerén Tóth János, Pázmán Mihály igazgatók jártak Szarvason társulataikkal, majd a századforduló éveiben Micsey F. György kecskeméti, Rakodczay Pál szatmári, Somogyi Károly nagyváradi, Pesti Jhász Lajos szabadkai direktorok társulatait fogadta Szarvas. Településünk a színházlátogató közönség érdeklődése szempontjából jelentősnek számított, az alföldi színi kerületek szervezésekor Szarvast mindenkor figyelembe vették (1892, 1910).

A XIX. század utolsó évtizedeinek élénk szarvasi színházi életéről „egy öreg szarvasi” alárassal visszaemlékezést olvashatunk a szarvasi sajtóban: „Augusztus végén jött rendszeren a színtársulat, és 6-8 héti játszólt Szarvason, majdnem mindig zsúfolt ház előtt, mert az akkori idők legjobb társulatai jöttek ide. Krecsányi Ignác színtársulata, melyben olyan művészek játszottak, hogy hamarosan a budapesti színházakhoz, legtöbbször a Nemzeti Színházhoz került. A sok közül hirtelen eszembe jut Vadnay Vilma, Somlóné Cserváry Ilona, Krecsányi Sarolta, Latabár Kálmán, Nemeth Józsa stb. Sok-sok rokonzené tünnetes helye volt az Aréna, hisz az akkori aranyifjúságnak is megvoltak a kiválasztottai, s hamarosan pártokra szakadt a színházba járó közönség.”⁶

Amint nyár végén megérkeztek a színészek, s elkezdődött a szezon, Szarvason felpezsdült az élet. Az igazgatók többnyire az Árpád szállóban béreltek szállást, a színészek szarvasi családoknál szálltak meg. Vértés Károly győri színgazgató házat vásárolt magának Szarvason, s ott lakott családjával a szezon alatt. Naponta egy előadást tartottak, este 8 órakor, vasárnap kettőt, ekkor az első előadás 4-kor kezdődött. Egy-egy darab rendszerint két alkalommal került a közönség elé, nagy siker esetén többször is. Az előadások után a színészek az Árpád-szálló kerthelyiségében, a saletiben pihentek ki az előadás izgalma után cigányzene mellett. Itt fogadhatták a gratulációkat, a színésznők pedig itt utasíthatták vissza, vagy bátoríthatták hódolóikat.⁷

A színházi szezon tartamára szarvasi lapszerkesztők időszaki színházi újságot adtak ki a közönség részletes tájékoztatása céljából.⁸ Élénk színházi élet jellemezte Szarvasot az első világháború éveiben, és a két világháború között is. Csáky Antal társulata 1921-ben mutatta be a Bánk bán, 1924-ben Somogyi Kálmán színtársulata érkezett Szarvasra. A húszas években rendszeresen szerepelt Szarvason Kiss Árpád társulata valamint Alapi Nándor és Szentiványi Kálmán kamaraszínháza. 1928-ban a nálunk időző Országos Művész Színház egybebe között szarvasi szerző, Galambos Dezso borzalom-dramáját mutatta be. 1929-ben Fedák Sárít láthatta a közönség, ugyanebben az évben mutatta be jutalomjátékát Rajz János. A válság éveiben a vándor társulatok is nagy nehézséggel küzdöttek. Igényes darabokkal léptek színre (Tolsztoj, Molière, Wilde, Ibsen, Goethe stb.), s jóformán üres széksorok előtt voltak kénytelenek játszani. A harmincas évek végén, a negyvenes években a már említettken kívül a Király Színpad, Gulyás Menyhért, és Károlyi színtársulatai hódították meg a szarvasi közönséget.

A hatvanas évektől többek között a békéscsabai Jókai Színház, a szolnoki Szigligeti Színház és a Deryné Nepszínház előadásai nyújtottak élményt a szarvasi közönségnek az 1964-ben épült Művelődési Központ színpadán, melynek termében a városi mozi is működik. Megfogytak az előadások, de jelentősen megfogytak az érdeklődő közönség is. A mai nemzedék már nem számolhat be annyi nagyszerű színházi élménnyel, mint az Aréna, vagy Nyári Színkör közönsége. Változik a világ, sokszor nem előnyére, a vándorszínész világ a régi formájában bizony a múlté már.

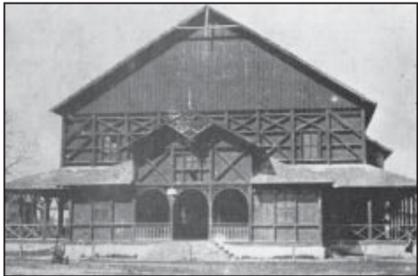
A művészet hivatása, hogy pótolja az életet, melyet nélkülözünk. Wagner

Színházépületek Szarvason

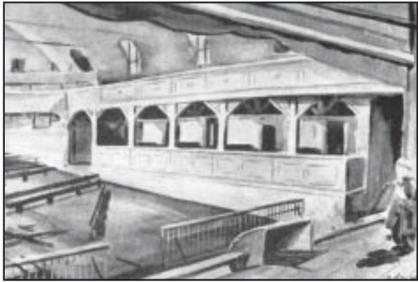
Szarvason két, kifejezetten színielőadások céljából létesült épület állt fenn: az Aréna és a Nyári Színkör.

Az „egy öreg szarvasi” visszaemlékezései szerint az Arénát az 1870-es évek végén emelte Jánoszy építész a Bárány-szálló udvarának a Ponyiczky György és Valent Pál féle ház felőli oldalán. Ábrázolás nem maradt fenn róla. A faszkeretű épület teteje 1888. január 12-én a vastag hórétteg súly alatt beomlott. Az öltöző, a karzat, a páholyok, a padozat használhatatlanná vált. Az épület tulajdonosa, a közbirtokosság Popják György neves szarvasi építőmestert bízta meg az épület helyreállításával. Öszre az épület kijavítása megtörtént, a Thália népe, valamint a szarvasi közönség ismét birtokba vehette színházát.

Az Aréna szűknek bizonyult, a nagyközönség képviselő testülete 1897-ben az Árpád szálló udvarán, a nagyközönség „beltelkén” új színházépület létesítéséről döntött. A Nyári Színkör Gábori József budapesti építész tervei alapján már 1898-ban elkészült, kivitelezői a szarvasi Bányász testvérek voltak. A faanyagot Grimm Mór⁹ faterkeskedő szállította. A 800 személyt befogadó épületről részletes leírást olvashatunk Foltán Zsuzsanna jegyzetében idézett cikkében. Az épületről több fotó, festmény maradt fenn.¹⁰ A sok zajos sikert látott épület fél évszázadon át szolgálta a közönséget, 1952-ben bontották le.

A Nyári Színkör homlokzata 1950-ben

A Nyári Színkör belső részlete 1952-ben (Cs. Pataj Mihály akvarellje)

A Weöres Sándor Regionális Színház

A Színház 2000 augusztusában kezdte meg működését a Szarvasi Vajda Péter Művelődési Központban. Állandó szakmai és technikai stábbal működik, de állandó társulattal nem rendelkezik. Egy-másfél hónapot tartózkodik Szarvason, ezután tájálásra indul a hasonló adottságú, színházal nem rendelkező települések művelődési központjaiba. Külföldön is fellépett, Székelyudvarhelyen több előadást tartott. A Színház 2001. január 1-től Szarvas Város Önkormányzata rendelete értelmében közhasznú társasági formában működik (Regionális Színház Kht. Szarvas). A Képviseleti-testület 2003. augusztusában a Kht. professzionális szlovák színházi programjának elindításáról határozott. Működési területe a hazai szlovákság által lakott településeken kívül a határon túlra is kiterjed. A közel négyéves működése során évi 5-7 előadást tartott Szarvason. (csak példázó: Sik Sándor: István király, John Fowles: A lepkegyűjtő, Molière: Tartuffe, Lorca: Yerma, Szophoklész: Antigone, Shakespeare: Sok hűhó semmiért, Steinbeck: Egerek és emberek, Nyíró: Jézus faragó ember, Csehov: Sirály stb.) esetenként telt ház előtt. A Színház ügyvezető igazgatója Csasztrán András, művészeti vezetője Gergely László.

A Színház – mely új, meghatározó színpontot jelent a város kulturális életében, s országos szinten is egyedülálló kezdeményezés – nemcsak a Művelődési Központban, hanem a Granáriumban, a Fő Téri Általános Iskola dísztermében, illetve a Szlovák Klubházban is tartott előadást. Örvedetes és bizakodásra ad alapot, hogy a Színház közel négy éve áll fenn, működése sikeres.

A tanulmány megjelen a Körös-napok rendezvényesorozat (2004. július 23-25) színielőadásainak műsorfüzetében.

(Vége)

¹ Magyar színház történet Bp., 1990. 33. p.

² Gál Zsuzsannától idézett mű 20., ill. 23. p.

³ Foltán Zsuzsanna: Volt egyszer egy színház, Szarvasi Krónika, 1989. 92. p.

⁴ A nagyközönség közgyűlése által 1901-ben megválasztott színiügyi bizottság tagjainak nevei – csupa közsémet közéleti férfi – a Szarvas és Vidéke c. heulap 1901. október 27-i száma tartalmazza.

⁵ Márton Gábor: Rózsahelyi Kálmán, Bp., 1996. 23. 25. p.

⁶ Szarvasi Közlöny, 1935. december 8.

⁷ Foltán Zsuzsannától idézett mű 97. p.

⁸ Színházi újságokról Békés megye sajtóbibliográfiája közöl adatokat (Békéscsaba, 1974.) 375, 376, 390 és 392. sorszám alatt. A bibliográfiában közölt színházi lapokon túlmenően adatunk vannak a Szarvasi Színházi Újság (1903. aug. 30, 31.), és a Szarvasi Színházi Lap (1903. szept. 4, 9, 10, 11, 16.) lapszámairól.

⁹ Grimm Mór tagja volt a képviselő testületnek, 1902-1904 között a nagyközönség bírói tiszteit töltötte be, fűrésztelpe az önkormányzati üdülő telken, faterlepe pedig az Ifjúsági Ház (jelenleg a könyvtár van itt elhelyezve) helyén volt.

¹⁰ Dr. Palov József: Képek Szarvas múltjából, Szarvas, 1972, 64-66. számú képek.